

FINANSBOLAGENS FÖRENING

Via post och e-post:

gun.andersson-waard@justice.ministry.se

Justitiedepartementet
Enheten för familjerätt och allmän
förmögenhetsrätt
103 33 Stockholm

2009-01-12

Ju2008/7782/L2

FF dnr 209/6

Vägen tillbaka för överskuldssatta (SOU 2008:82)

Finansbolagens Förening har genom remiss den 3 oktober 2008 inbjudits att lämna synpunkter på rubr bestänkande. Föreningens medlemmar består av finansbolag som är kreditmarknadsbolag och finansbolag som är finansiella institut samt bankfilialer som bedriver finansieringsverksamhet.

Utredningen har enligt direktiven haft i uppdrag att bl.a. lämna förslag om skuldnedläggning för överskuldssatta företagare med personligt ansvar för företagets skulder och undersöka varför privatpersoner som är så skuldssatta att de inom överskådlig framtid inte kan betala sina skulder (s.k. evighetsgäldenärer) inte söker – eller inte beviljas – skuldsanering.

Utredningens förslag

I betänkandet föreslås att skuldsaneringsinstitutet mer skall anpassas efter de överskuldssattas förutsättningar. Näringsverksamhet i vilken den skuldsatte har varit engagerad skall även i fortsättningen som regel vara avvecklad innan skuldsanering blir aktuell. Emellertid innebär förslaget bl.a. att skuldsanering inte längre skall vara utesluten bara för att skulderna är nya. Vidare föreslås skuldsanering kunna beviljas trots att det är osäkert om gäldenärens betalningssvårigheter är permanenta. Dessutom föreslås att den betalningsperiod som bestäms vid skuldsanering kortas från fem till tre år. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2010.

Föreningens synpunkter

Innan föreningen övergår till att kommentera enskildheterna i förslaget vill föreningen anföra följande inledande synpunkter av allmän karaktär.

Föreningens grundinställning är att kreditgivares och andra borgenärers rätt till betalning och andra fullgörelser är minst lika viktig och beaktansvärd som överskuldsatta gäldenärers behov av ekonomisk rehabilitering. Den grundläggande principen är att skulder skall betalas. Reglerna bör därför avvägas så att skuldsanering inte beviljas andra gäldenärer än sådana som lojalt sökt göra rätt för sig men som saknar och inte heller kan förväntas kunna få tillräcklig betalningsförmåga. Endast den som har en prognos att faktiskt inte kunna återbetala sina skulder skall således beviljas skuldsanering, inte den som endast har en temporär betalningsförmåga. Skuldsanering bör inte heller komma i fråga annat än för stora skulder, men aldrig för skulder som uppkommit i gäldenärens näringsverksamhet, ens om de är stora.

Föreningens grundinställning är att staten bör se det som sin främsta uppgift att höja betalningsmoralen och att tillhandahålla borgenärerna effektiva rättsmedel. En sjunkande betalningsmoral har negativa effekter på kreditgivningen genom att det blir svårare att få kredit och att beviljande av kredit kräver mer omfattande arbete vilket inte sällan resulterar i dyrare krediter.

Vid den kartläggning av kredittider och betalningsmoralen i näringslivet som genomfördes i SOU 2007:55 (Betalningstider i näringslivet) kunde konstateras att sena betalningar i näringslivet leder bl.a. till likviditetsproblem som hämmar tillväxten och ibland t.o.m. konkurs. Enligt utredningen kunde stora samhällseliga vinster kunna göras om man kunde förmå näringslivet och den offentliga sektorn att i större utsträckning respektera avtalade betalningstider. Bland de åtgärder som föreslogs var att göra det dyrare att inte betala i tid.

Ansträngningarna bör enligt föreningen riktas mot frågan hur gäldenärer – privatpersoner som företag – skall förmås betala sina skulder och inte mot frågan hur gäldenärer skall befrias från dessa. Detta framstår också som en av huvuduppgifterna för en rättsstat. Vad nu sagts hindrar dock naturligtvis inte att det också kan finnas ett behov att söka förbättra ekonomin för privatpersoner som skuldsatt sig över sin betalningsförmåga och skuldsaneringsinstitutet erbjuder en sådan möjlighet. Resultatet blir att gäldenären helt eller delvis befrias från sitt betalningsansvar. Eftersom kreditgivarnas medel ytterst tillhör andra får emellertid skuldsaneringsförfarandet inte öppnas upp i alltför stor utsträckning så att principen om att gäldsansvar (i princip) alltid skall infrias urholkas.

Aktiva näringsidkare

Enligt förslaget bör möjligheterna att bevilja skuldsanering för aktiva näringsidkare inte ändras. I enlighet med gällande rätt bör det följaktligen krävas särskilda skäl med hänsyn till näringsverksamhetens ringa omfattning och enkla beskaffenhet för att näringsidkare skall få till stånd skuldsanering.

Föreningen delar bedömningen att skuldsaneringsinstitutet inte är avpassat för att hantera insolvensproblem i näringsverksamhet och att det finns skäl för att inte öppna upp skuldsaneringsinstitutet för aktiva näringsidkare. Förutom att handläggningen hos KFM skulle bli besvärlig skulle sådana skuldsaneringsansökningar i praktiken kunna neutraliseras av en borgenär genom en ansökan om att gäldenären försätts i konkurs.

Skuldernas ålder

Enligt förslaget skall skuldernas ålder inte längre beaktas särskilt vid den allmänna skälighetsbedömningen i 4 § 3 st SksanL.

Föreningen har inget att erinra mot att tona ned betydelsen av skuldernas ålder. På så sätt kan en f.d. näringsidkare som avvecklat sin verksamhet snabbare komma tillbaka i det ekonomiska livet och inte behöva vänta på att skulderna skall bli gamla nog att kvalificera för skuldsanering. Möjligen kan – som också noteras i utredningen – med tanke på slopandet av egenförsöket hävdas att ramarna för den allmänna skälighetsprövningen blir alltför uttunnade för det fall också skuldernas ålder tas bort.

Det kvalificerade insolvenskravet

Enligt förslaget bör det s.k. kvalificerade insolvensrequisitet ta sikte på en mer kortsiktig prognos än den som görs enligt gällande rätt. Skuldsanering skall enligt förslaget komma i fråga om gäldenären är på obestånd och så skuldsatt att han eller hon kan antas sakna förmåga att betala sina skulder inom *de närmaste åren*.

Enligt nuvarande regler är en gäldenär kvalificerat insolvent om han eller hon är på obestånd och så skuldsatt att han eller hon inte kan antas ha förmåga att betala sina skulder inom *överskådlig tid*.

Föreningen avstyrker förslaget. Att ändra det ekonomiska ingångskravet på kvalificerad insolvens skulle enligt föreningen leda till att det blir lättare att komma ur ingångna förbindelser, vilket skulle ha en negativ inverkan på den allmänna betalningsmoralen. Som anförts under de inledande synpunkterna har en sjunkande betalningsmoral en rad negativa effekter på kreditutbudet och kostnaderna härför. En låg betalningsmoral är till skada för hela näringslivet och kan ytterst äventyra den ekonomiska utvecklingen. Enligt föreningen skall endast den som har en prognos att faktiskt inte kunna återbetala sina skulder beviljas skuldsanering, inte den som endast har en temporär betalningsförmåga. Istället för att rikta ansträngningar mot att befria gäldenärerna från sitt gäldansvar bör ansträngningar riktas mot att dessa infriar sitt ansvar. I varje fall bör det inte göras lättare att ta sig ur ingångna förbindelser.

Betalningsplan

Enligt förslaget skall den betalningsplan som skall bestämmas vid en skuldsanering som huvudregel löpa under *tre* år. Enligt nuvarande regler löper betalningsplanen i regel under

fem år. Föreslagna förkortning av normaltiden för betalningsplanen motiveras med att nuvarande regler bidrar till en låsningseffekt och hindrar f.d. näringsidkare som underkastat sig skuldsanering från att starta ny verksamhet. Vidare anges att utredningsuppdraget syftar till att "förskjuta balansen mellan gäldenärernas (inte minst de f.d. näringsidkarnas) och borgenärernas intressen till förmån för den förra kategorin [...]"

Föreningen avstyrker förslaget. Föreningen har naturligtvis inget att erinra mot att f.d. näringsidkare skall kunna starta ny näringsverksamhet under skuldsaneringsperioden innan de tappar lusten och förmågan, men denna möjlighet finns redan idag. Borgenärsintresset får enligt föreningen inte bortglömmas. Det samhällsekonomiska intresset av nyföretagande får aldrig ske på bekostnad av borgenärsintresset, dvs. de som faktiskt bekostat det inledande misslyckandet.

Det finns enligt föreningen även en risk för snedvridning av konkurrensen eftersom de betalningsplaner som normalt förekommer i näringslivet, för t.ex. rörelsefinansiering, leasing och avbetalning, har oftast längre löptid.

Vad ovan sagts hindrar emellertid inte att det i undantagsfall kan vara motiverat med en kortare betalningsplan än fem år.

Omprövningsregler

Enligt förslaget skall en ansökan om omprövning av skuldsanering i anledning av väsentligt förbättrade förhållanden ges in inom *tre* år. Enligt nuvarande regler är denna tid fem år.

Föreningen avstyrker till följd av sin inställning om avbetalningsplanens längd även föreslagna ändring av omprövningsreglerna.

Gallring av uppgifter

Enligt förslaget skall en uppgift om skuldsanering i kreditupplysningssammanhang gallras senast *tre* år efter den dag då skuldsaneringen beviljades eller, om en betalningsplan enligt SksanL löper under längre tid, senast den dag då planen löper ut.

Föreningen avstyrker till följd av sin inställning om avbetalningsplanens längd även föreslagna ändring av gallringstiden i KuL. Som föreningen tidigare anfört i sitt remissyttrande över departementspromemorian *Ett starkare skydd för den enskildes integritet vid kreditupplysningar (Ds 2008:34)* är kreditupplysningar av central betydelse för kreditgivarna.

Frågan om kreditgivarnas tillgång till uppgifter i kreditupplysningar är inte sällan en fråga om avvägning mellan, å ena sidan näringslivets intressen av fri tillgång till uppgifter och, å andra sidan, övriga berättigade intressen. Enligt föreningen väger kreditgivarnas intresse av tillgång till uppgifter i kreditupplysningar för genomförande av välgrundade och tillförlitliga kreditprövningar tyngre. Integritetsskyddet får enligt föreningen inte ske på bekostnad av det fria flödet av uppgifter och ett försämrat kreditprövningsunderlag. Kreditgivarens

intresse av en välgrundad och tillförlitlig kreditprövning torde vidare sammanfalla med kredittagarens intresse eftersom ingendera part har intresse av att krediten inte kan återbetalas. Framlagda förslag synes mer bidra än till att motverka och förebygga förekomsten av överskuldssättning.

Andra åtgärder mot överskuldssättning

Enligt direktiven har utredningen även haft möjlighet att föreslå andra åtgärder än lagstiftning som kan vara motiverade för att komma till rätta med [överskuldssättnings]problemet. De olika förslag som Konsumentverket och Skatteverket lämnat skulle därvid beaktas (Konsumentverkets rapport 2003:4 och Skatteverkets redovisning den 27 december 2004).

Bland några av de myndighetsförslag/initiativ som ofta debatterats återfinns frågan om "absolut preskription" av civilrättsliga fordringar, tidsgränser för indrivning, räntebegränsningar av olika slag, "sociala lån", samt garantier för saneringslån. Emellertid konstaterar utredningen att inget av nämnda frågor bör genomföras, en bedömning som föreningen till fullo delar.

Stockholm som ovan
FINANSBOLAGENS FÖRENING

/Tom Ekelund/

/Adrian Dowlati/